

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „ 50
Egy órára 1 — „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többba s hirdetések alk. szerint jutányos áron vételnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

A gordiusi csomó.

Debreczen, november 24.

A nemzeti párt ékes szavú vezére, Apponyi Albert gróf, mikor a jászberényiektől a mandátumot átvette, — mint tegnapi táviratukban már jelentettük, nagyobb szabású beszédet intézett a küldöttség tagjaihoz. Ebben a beszédében érintette a szabadelvű-párt monstruozus többsége folytán megváltozott politikai helyzetet s fejtegette a létező pártok törekvéseinek jogosult vagy jogosulatlan voltát.

A mi az első pontot illeti, arra nézve kijelentette, hogy bár a kormánypárt hallatlanul megnövekedett, az ő pártja pedig rémitően megcsappant, — mindazáltal resignatióra, lemondásra, sőt még csak csüggedésre sincs okunk. Nincsen, mert a most kierősakolt többség nem a nemzeti akarat megtevesztésénél verődik, hanem olyan ephemer, muló jelentőségű aberrációja a nemzeti akarat nyilvánulásának, a mely után föltétlenül a kijózanodásnak kell következnie. A nemzet — Apponyi reménye szerint — hamarosan be fogja látni, hogy a kormánypárt tetemes megszorodása nem a nemzeti erő gyarapodásának a bizonyítéka, hanem ellenkezőleg: minél erősebb lesz a szabadelvű párt, annál gyengébb lesz az ország.

Ebből megy át a meglevő politikai pártok sulyának mérlegelésére s hivatalának, jogosultságának fejtegetésére.

Nem jut eszünkbe nehezíteni azért, sőt az ellenkezőt természetellenesnek tartanók — hogy Apponyi a maga pártját tartja ez idő szerint a politikai vezetésre egyedül elég értékesnek, hivatottnak és jogosítottnak. Furcsa pártvezér volna az, a ki a maga hivatottságában nem biznék!

Mindazáltal engedje meg nekünk gróf Apponyi Albert, hogy bármekkora bámulattal adózunk az ő szónoki nagyságának s bár mily kevésbé kétkedjünk is az ő törekvésének becsületes, intencionális tiszteletre méltó voltában: az ő és pártja elveinek jogosultságát kénytelenek vagyunk határozottan kétségbe vonni.

Azok a limonadeszerű nemzeti kívánalmak, a melyeket Apponyi Albert olykor kifejezésre juttat, nem képviselnek akkora értéket, hogy azokra mint szilárd elvekre törvényhozási ellenzéki pártot lehessen alapítani.

Sőt nem habozunk kimondani azt sem, hogy Apponyiék követelésének né-

mely pontja, például a magyar tan nyelvű katonai akadémia, a mi elveink szempontjából még veszedelmesebb, mint a cserepárképző intézmények most meglevő sültnémet kiadásai.

Komoly hitünk szerint — bármily paradoxnak hangzik is — a német tan nyelvű katonai akadémia nem lehet olyan gyilkos hatású a tősgyökeres magyar ifjakra, mint az ugyanolyan szellemű, szervezeti és rendeltetésű magyar nyelvű osztrák hadiakadémia. Nem, mert amott éppen az előadási nyelv idegen volta miatt az előadott tárgyak is idegen anyagként hatnak az ifjak lelkére és soha sem assimilálódnak teljesen a háztűzhelytől magukkal vitt honfiai benyomások és hatásokkal. Míg ha ugyanazon elveket anyanyelvükön csepegtetnék lelkükbe, főleg egy-egy sima nyelvű diplomata kigyószzerű okosságán átszűrve, kétségtelenül több képzett tisztünk lenne ugyan, de hasonlíthatatlanul nagyobb lenne a hazára nézve örökre elveszett hazafiak száma is.

A mi fiainkat ne oktassa senki osztrák-magyar hazafiságra, de ne különösen ezen a mi édes, drága anyanyelvünkön!

Pedig a nemzeti pártnak ez az egyik legsarkalatosabb elve; egyik legjellegzetesebb ellenzéki ismertetőjele és harci jelszava.

Nekünk a függetlenségi és 48-as pártnak nem magyar nyelvű osztrák-hadiakadémia kell, hanem önálló magyar hadsereg nemzeti jellemmel és nemzeti szellemmel!

A mi szemünkben ennél fogva a nemzeti párt nem ellenzéki párt. Csak árnyalata, számban csekély befolyásban gyöngye árnyalata az uralkodó kormánypártnak, a melytől igazi ismérvek szerint alig különbözik.

Nem érthetünk ennél fogva a nemzeti párt érdemes vezérével abban a fejtegetésében sem egyet, a melyet a függetlenségi és 48-as párt politikai hivatásáról mondott.

A hazánknak Ausztriához való háromszázados viszonyát találóan Gordius csomójához hasonlítja, a melyet — szerinte — a függetlenségi és 48-as párt Nagy Sándor példájára karddal akar ketté vágni. Ezt ő csak akkor tartja helyes politikának, ha a megoldásnak már más módja nincs. Szerinte még nem jutottunk annyira, ők tehát megpróbálják kibonyolítani.

Hu igyekezet, hasztalan idő-és erő-pazarlás!

Ha már a gordiusi csomó jutott eszébe a nemes grófnak, meggondolhatta

volna hogy ez a csomó, amely a megoldóját egy egész hatalmas, nagy birodalom-urává volt teendő, temérdek gondot, fejtőrést okozott már Nagy Sándor előtt is a világ urainak, de a ki csak próbát tett vele, mindegyik jobban-jobban összekuszálta s végre teljes lehetetlenné vált a szabadkézzel való kibontása.

Szakasztott ez a jellemzője Ausztria és Magyarország áldatlan közösségének is. Annyian próbálkoztak már ennek a mi végzetes csomónknak a kibogozásával, hivatottak is, hivatalnok is, jóakarúink is, ellenségeink is, hogy ma már csak egy módja van a megoldásnak: a **szakítás.**

Ezt mi nem karddal, nem öldöklő fegyverrel, hanem a nemzeti erő és hatalom ellenállhatlan megnyitkozásával akarjuk végrehajtani. Végre akarjuk hajtani nem azért, hogy más birodalmat leigázzunk; nem azért, hogy az uralkodó házzal fenálló háromszázados kapcsolatot széttejjük, hanem azért, hogy a magunk függetlenségét kivívva, biztosítsuk Ausztriát is, — mert a miénk nélkül nekik sincs önállóságuk; hogy a közös uralkodóház szétörhellen kapcsán kívül ne legyen semmi más lánczszem, a mely két merőben ellentétes multu, alkotmányu, aspiratióju birodalmat egymásra kényszerítsen.

Az Ausztriával való bármiféle államjogi kapcsolat teljes megsemmisítése, vagyis Magyarország teljes állami függetlensége és szabadsága a mi eszményképünk, küzdelmeink rugója és egyetlen óhajtott jutalma. De még ezt az állami függetlenséget is csak szabadelvű intézmények rendületlen bástyái által körülvéve tartjuk értékesnek és arra érdemesnek, hogy érte küzdjünk hussunk és munkálkodjunk.

Ez a kettős: függetlenség és szabadelvűség, ez az a kettős elv, a mely a mi zászlóinkra fel van írva; a mely minket az összes parlamenti pártoknak fölibe emel s a mely számbeli megfoglyatkozásunk daczára is úgy tünteti föl a függetlenségi és 48-as Kossuth pártot, mint a nemzet igazi érzésének, vágyának, törekvésének egyetlen kifejezőjét, betöltőjét, diadalra juttatóját.

Bár mit mutasson is a választások számbeli eredménye, a tényleges állapot az, a mit imént rajzoltunk.

Éppen azért mert ilyen tiszta elvi alapon állunk, s éppen mert csak egy edű! mi állunk ilyen tiszta

elvi alapon, bátran emeljük küzdelemre honszeretet tüzeiben edzett fegyvereinket s bizunk a diadalban, a mely már sokáig nem késhetik.

Grotius.

Törvénytelenlégek árja.

Debreczen, nov. 25.

(ot) Ami Debreczenben folyik, azt már lehetetlen nyugodt szemmel nézni, annyira felhaborító. Ugynevezett alkotmányos szabadság és önkormányzat leple alatt törvényszerűtések és erőszakokodások, hirtelen elhatározásoknak gyors tettet igénylő követelése, melyek a megfontolás vétőjétől félnek, ijesztő sokaságban tolnak a figyelmes szemlélő elé.

Törvény biztosítja Magyarországon a polgároknak egyéni és politikai szabadságát úgy anyagi mint erkölcsi tekintetben. S nálunk mégis mi történik? Akaratát meghamisítják, álitakon kikényszerítik belőle, a meggyőződésével ellenkező véleménynyilvánítást s reáznak eközben olyan anyagi terheket, a melyekről pedig álmodni sem akar, oly czélok kielégítésére s anyagi eszközei fedezésére, a melyek a vagyonban dúsulás s a pénzsorás örült szenvedélyének rohamai között is természetellenesen lennének, holott ezen terheket még a legszentebb czélok elérésére sem hajlandó magára vállalni, midőn azon nyiltan e terhek elvállalásának igényével lépnek előtérbe s követelik előbb utóbb diadalra jutandó jogaikat.

Lássuk csak, mi történik a város anyagi és erkölcsi presztizsével épen a legközelebbi időben?

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Egy király szeretője.

A „Debreczen” eredeti tárczája.

Irtá: Ifj. Móricz Pál.

Azok az az aranyozott markolatú hajlós pengéjű liliputi diszkardocskák, az ugynevezett gálakardok, váltak már ekkor divatosokká Franciaországban. — A vitézi d'Aubigné, Crillon lovag, A ri quatre nehéz kosaras hadipallosait emésztette a rozsdá. . . Hugenották ha voltak is, régi hatalmuk meglelt törve, la Rochelle bástyáit összelőték, bevonva a büszke lobogó. . .

Liliomos koporsójában csendesen nyugodott a jó Henrik király, talán almokat fűzve Bearn vig napjairól, a dévaj kalandok, Sára a szép aranyműves asszony, a söntések, a parasztházak piros ajku leánykái, meg a kastélyokban a fehér arcú szeretők? . . . A kard, hányszor is, hogy megfénylett a holdvilágos éjszakán? . . . »Ventre saint gris» . . . Guise rokonnak is jól odahúzott a fiatal kalmista király. . . A büszke szép Gabriella d'Estree-nek, meg a kis Verneulle marquise asszonynak ha mondotta, — aranyos haj, fekete szemű szép szeretők, — mikor azok a szigorú Sully hercegi tanácsos ellen panaszkodának: »Inkább tiz oly kedvestől válnék meg mint ön, mint az egyetlen Süllő! . . .

Haj, koporsójában nyugodott a jó király s most elkövetkezett az idő, hogy viragillatos asszonyi öltözködésből, finoman hajlitott, karsu, aranyozott lábú asztalkák mellől kormányoztak, döntöttek országok népei felett. Ármányos, urfangra hajló női fejcsékek, telve hiúsággal, telve kapzsi cicomo vágygá, a királyok szeretőinek kora . . .

Összeállit egy bizottság egy tervezetet, mely hivatva volna Debreczen városa szervezési szabályrendeletének a lapul szolgálni s ekként alaptörvény tervezete gyanánt szerepel. A józanész azt mondaná, hogy, ha valahol úgy itt volna helyén a nonum pro matura in annum, hogy az alatt a szönyegre kerülő készülő terv ezet minden részletében meghányható és telhető legyen, annak ezerféle érdekelt szolgáló rendelkezései valamennyivel összhangzásba hozhatók s így a való élet követelményeinek megfelelőkké lehetők legyenek.

Nálunk azonban e helyett rögtön elkészülte és kinyomatása után tárgyalására hívták össze a város törvényhatóságát s midőn a tárgy előkészítetlen voltára hivatkozva annak elhalasztását kérte a közgyűlésnek egy igen tekintélyes része: azt mereven megtagadták azért, hogy a város tisztviselői egy félévvel hamarabb jussanak be a nagymérvű fizetésemelés eldorodójába. Mert hiszen egyéb oka nem lehetett, kitűnik abból, hogy a tárgyalás megkezdését kimondott 29 főnyi többségben 24 tisztviselő volt található.

Ez történt júliusban.

A szabályzat ellen felbevezést adtak be mindamellett, hogy a város főszámvevője ugy nyilatkozott, hogy a 80,000 frtnyi fizetésemelést a város jövedelmező valószínűleg megbirják.

Amde e jött a költségvetés készítésének ideje s kitűnt, hogy a városnak a tisztviselői fizetések emelésére nincs péze, hanem a jóváhagyás alatt álló szabályrendeletben kontemplált fizetésemelések csakis 16% községi pótdadó kivételése után foganatosíthatók.

Ekkor már kezdtek észrevenni magukat

azok is, akik a felsőbb körök kegyes mosolyáért hajlandók voltak a szervezési szabályzatot megszavazni s már már kitörni készült a vihar, midőn a szabályrendelet készen nem létezőre hivatkozva a költségvetés tárgyalását szeptemberről novemberre halasztalta egy belügyminiszteri távirat.

November elején azután leérkezett az új szervezési szabályzat, amelyet azonban a belügyminiszter csakis néhány módosítás felterjesztése után ígért jóváhagyni leiratában, egy később küldött táviratában azonban elkövetve azt a törvényhozási és szabályalkotási abszurdumot, hogy a szabályzat többi részét, »jóváhagyotttá tekintendőnek» jelentette ki.

Ekkor aztán felébredt Debreczen sz. kir. város független polgárságának önérzete, de felébredt anyagi függetlenségére oly híres büszkesége is s a belügyminiszter táviratát törvénytelennek el nem ismerve s egyuttal kimondta, hogy a jóváhagyás alatt levő szabályzatban a belügyminiszter által kívánt módosításokat tárgyalni nem kívánja.

Szép volt ez a szavazás nagyon. Megmutatta, hogy mennyire igazuk volt azoknak, akik azt hirdették, hogy a tárgy nincs előkészítve, keüldőleg tanulmányozva. Ugyanis, mivel mindenki tudta, hogy a módosításoknak a napirendről levételével az egész szervezési szabályzat eltételek jobb időkre, azaz akkorra, midőn a város annak terheit községi adó nélkül is megbirja: egymásután szavaztak le a napirendről levétel mellett azok, akik felsőbb öhajlásra az első tárgyalásnál ellenfeleink voltak s azzal bizonyították, hogy első alkalommal is csak azért szavazták meg, mert

A puderezett arcokon s kis fekete pöttös szépség tapaszok, még a svájkéknél is, a czipőskéknek aranyozott magas a sarka. Frivol versikék zardaszüzekről, kik a császár arany paszomántos embereinek adtak meg, a mivel tulajdonképen az Isten fiúnak tartoztak, meg a kékszemű hercegasszony, ki az egyszerű lovagtestőrrel osztotta meg a fenséges férj jussát is . . .

A sima olasz Mazarin biboros, államminiszter vezette a kormánygyeplőt. Teljes volt a hatalma a regens királynő Osztrák Anna helyett, ki balkézről össze is házasodott miniszterével, meg a kiskoru Louis, a XIV-ik Lajos király nevében.

Bent az udvarnői a »fronde» cselszövő, izgága főurai, hol titokban, hol nyíltan kellemellenkedtek a mindenható miniszterrel, gunyoros versekben is csipkedve azt . . . Lent a délen meg a hadak viaskodtak a békerontó spanyolokkal, ahol olajfák vannak már, a hol legbujább a kamélia virága, Pampelunne környékén, a büszke hidalgók s Bayard ledérivadékai. A harezok mellett szerelmi kalandok is hajszolva olykor olykor.

A fiatal király — a krónikások az 1658. évet jegyezték ekkor — az inkább szerelmeskedett, Fontainebleauban élve napjait, mint egy féktelen szerelmes apród a hajdani híres Guise hercegnő, Montpensier buja udvarából, ugy szakgatta a virágokat. A gyalázat áru emelvény magasabbra némelyiket mint Soisson érdemes grófnőjét is.

Csupa szerelem, csupa vágy volt a szive, megcsókolni, megölelni minden csinos leányt, emíti Motteville pátota asszony, ki sok érdekes kulisszák mögötti dolgott jegyzett fel e korból . . . hat fordítsunk mi is egy-két lapot ebben az érdekes napló könyvben.

A király mar elérte azt a kort, hogy nemesik a politika szerint, de mint számtalan galans kalandjaival bebizonyította természeti

fejlettsége alapján is képes volt a házas életre. Hát házasítani akarták. A hercegi királyi kisasszonyok minden országtól reménykedve néztek a fiatal francia király felé, a ki kimondta volt, hogy neki csak szép feleség kell.

Megkezdődött a vőlegény hajszá, de I. Károly angol király selyemhaju kis leányt fiatalága miatt utasította vissza a suhanc király »a ki csak a teljesen kifejelett leányokat szerette» . . . A portugál királynő leány asszonyának meg csupán a mutatónba küldött képe volt — szép Mazarin savojai Margit hercegisasszonyért kardoskodott, Anna királynének viszont a spanyol infans kisasszony lett volna kedves . . . az ország urai Orleans herceg szép szőke hajdon leányt öhajtották.

Csupán Lajos nem törődött egyikkel sem, mert ezidő szerint Mazarin bibornok unokahugávnál Mancini Mari kisasszonnyal volt komolyabb természetű szerelmi viszonya, melyben először lángolt fel hevesebben a híres-vált király szenvedélyessége . . . A csunya sovány kis Mancini kisasszony a ki után az ábrándos La Vallérie, e junói Montespan, meg még egy egész virágos kert — mind a legszébb asszonyokból, leányokból, ugy következtek . . .

Lélektanilag is nagyon érdekes volt ez a viszony, hogy ezt a mód felett érzéki királyt, aki mindenáron csak szépségszónyt akart, ez az inkább csunya, barna, soványka teremtes, hogy ugy lekötötte, hogy a királyi vetélytársnők között — Osztrák Anna állhatatos ellenszenve s a bibornok több felől is szorongatott helyzete nélkül — alighanem Mademoiselle Mancini nyerte volna el liliomos királynői palástot, oly mélyen érzett, a változékony természetű Lajos e nő iránt . . .

hitték, hogy a tervezett emelést a város eddigi jövedelmei megbírják.

Ez a határozat, mint amely a jelenleg érvényben levő szervezési szabályzat megváltoztatására vonatkozik, ugyanennek és a törvénynek értelmében, 30 napalatt felebbezhető s a felebbezés határideje a felterjesztéssel bevonandó volt.

E helyett mi történt?

A városi tanács rögtön felterjesztette a belügyminiszterhez, aki azt megsemmisítette s a törvényhatóságot új határozat hozatalára utasította. Ekkor aztán összehívták a törvényben követelt legrövidebb határidő — 24 óra — betartása nélkül egy közgyűlést, amelynek többsége aztán a belügyminiszternek meghajolt, a kívánt módosításokat elfogadta, — az előbbi határozat után alig 10 nappal holott a törvény értelmében a városi törvényhatóság valamely határozatának meghozatala és ugyan annak megváltoztatása között legalább 30 napnak kell eltelni.

Természetes dolog, hogy ez ellen a törvényellenes határozat ellen a kisebbség rögtön felebbezést jelentett be s azt rögtön jegyzőkönyvbe is vétette.

Mivel ez a határozat ugyancsak a szervezési szabályzatra vonatkozott, a törvény értelmében a felebbezési határidő 30 nap. Ezt a terminust a városi tanács köteles lett volna bevértani s csak akkor, az esetleg beadott felebbezések kíséretében felterjeszteni elbírálás és jóváhagyás végett a belügyminiszterhez a hozott határozatot.

E helyett mi történt?

A városi tanács az elfogadott módosításokat rögtön felterjesztette a belügyminiszterhez, aki annak értelmében tegnap érkezett leiratával az egész szervezési szabályrende-

let a jóváhagyási záradékkal ellátva már le is küldötte, holott a felebbezések beadásának határideje csakis a már kitűzött tisztújítás határnapja után egy nappal, december 11-én járna le.

Az ember elborzad, ha ezt a procedurát végig gondolja s megáll az esze, ha okait keresi annak, hogy miért követték ezt a halmazát a legkialtöbb törvénytelenségek és sértéseknek.

Kert a város fizetett tisztviselőiből álló tanácsról azt az egyetlen elfogadható okot elképzelni, hogy a fizetés-emelésnek január 1-sejéig leendő keresztülhajtása volt a czél: szinte lehetetlen, — más pedig józan gondolkozásu ember esze előtt meg nem állhat.

Polgártársak! Debreczen sz. kir. város független polgárai! A jelenleg érvényben levő szervezési szabályzat szerint november hóban közgyűlésnek kell lennie, melyen a költségvetés is tárgyalandó lesz. Ugyanezen a közgyűlésen fogják kihirdetni a belügyminiszter által törvénytelenül megerősített szabályzatot. Legyetek részen, tagadjatok meg hozzájárulástokat törvénytelenségek végrehajtásához s töröljétek ki a költségvetésből a csakis az új szabályzat követelte állásokat és fizetéseket melyek a ti anyagi megrontásokkal is járnak, amellet, hogy a tételes törvényekbe ütköznek!

Ébredjétek Debreczen polgárai!

Színház és zene.

A falu rossza.

Debreczen, nov. 24.

Színházunkban tegnap este volt az első népszínmű előadás, teljes két hónap elmúltával megnyitva után.

Sajnálatos kell kimondanunk. — hogy Komjáthy-nak volt oka arra, hogy ezt a bemutatót ily későre halasztssa, mert így is elég jókor van azt a sajnós tapasztalatot megtenünk, hogy a műzenében és drámában oly kiváló társulat a népszínműben nem vált be.

Nem akarunk ezzel a határozott kijelentéssel egyszer mind peres-ot is kiáltani. Komjáthy igazgató urra, készséggel elismerjük hogy mostani társulata mellé még külön népszínmű gárdát nem szerződhetett; készséggel elismerjük viszont azt is, hogy a tegnap bemutatkozott tagok a népszínműben is elkövettek mindent, hogy a lehetőség határai között megtegyenek mindent az előadás színvonalának emelésére s valamint igaz az, hogy hogy a művész művész marad, bármibe fogjon is, úgy a tegnapi előadás minden szereplője ragyogtatta tőle megszokott jó tulajdonait és — a mi fő — diszkrécióját; amit pedig előre kellett volna említenünk, a társulat népszínműénekésnöje beteg s az igazi hatás helyett kölcsönkérttel kellett beérnünk: azonban a lehetlent lehetővé tenni nem lehet s a debreczeni szintársulat a népszínműnek állandó műsorosa tartására, mit pedig nagyon, de nagyon szeretünk volna, képtelen.

Nincs meg a tegnap bemutatkozott szereplőkben sem a temperamentum, sem az eltanulási tehetsége a néplélek nyilvánulásának visszaadására.

Hiába huznak magukra rokolyát és pruszlikot vagy pitykés dolmányt és sarkantyus csizmát, — a föld nemes rögében csak botorkálnak, mintha csak le sem vetették volna az uszályos ruhát és a lakkezipőt, De hogy kilépjünk az általánosságokból és egyenesen a Falu rossza a tegnapi előadásáról szóljunk, az illuziót rögtön

Fontainebleau lombos fái virágos ágyai között fejlődött a viszony, melylyel a nagyszellemű, ragyogós fekete szemű Mancini annyira lebilincselte a fiatal király fiut, hogy az felséges anyja neheztelését is elviselte miatta, sőt mellőzte régiebb kedveseit is... S mentől inkább ellene volt a királyi asszony ennek a viszonynak. Lajos annál jobban ragaszkodott a leányhoz, kit igaz, hérteljes szerelme megszépített a király szemeiben, kinek hízeltt e mindent áldozó odaadás...

Hogy az udvar egy tagja előtt sem voltak már titokban a látogatások, melyekkel Lois Mancini a saját szobában éjjel is megtisztelte, meg a hosszú magános éjszakai séták, a bizalom órái félreeső lugásokban.

Mert a gyönyör szikrái felgyújtották az ifjú kebelét s már elrelelatható volt hogy Cato nem lesz belőle...

És hogy a lionita lálkozás, midőn savoyai Margitói, a ki ugyan nem szép, de annál kellemesebb és pompás természetű leány volt, a francia udvarnak és Lajosnak bemutatatták, hogy nem végződött a remélt sikerrel, az e részben a spanyol udvar intrikáin kívül, mely már ekkor a békét s az infanszó kezét is felakarta ajánlani, az Mademoiselle Mancininak is tulajdonítható, ki féltékenységében szeretőjét annyira elhídegitte a savoyai herceg kisasszonytól, hogy e hideg bánásmódban a legszembetűnőbb sértés volt... S így a két udvar határozott megegyezés nélkül, csak igéreteket cserélve ki, vált szét, mi teljessé tette a királyi szerető Mancini diadalát, de megfelelt a spanyolparti Anna óhajainak is, kinek miniszterével már akkor titokban megkezdették a

spanyolok a zalkudozást mind a békére mind a házasságra vonatkozólag...

De a királynő ellenszeve is folyton növekedett Mancini iránt, kinek befolyása mind végzetesebben nyilvánult a királyfiúra...

Már nem is is tartózkodtak, már az illemtől, hogy a királytól már nem távozott soha sőt a kötelestiszteletéről is annyira megfélekedtek, hogy már a királynő előtt is s ugdoztak egy más füleibe a szerelemesek... Hiába intette, hiába kérte fiát, az nem hallgatott többé rá, sőt még neheztelt az anyai szókért...

Mademoiselle Mancini ekkor erte el hatalmának tetőpontját s annyira bizott esábitó erejében, hogy bibornok bátyját meggyőzte, miszerint pártfogásával ha támogatja a királynővel szemben, akár házasságra is léphet Lajossal, aki már beleegyezett mindenbe...

De a hiu álmok a fényes tervezetése: szappanbuborékként foszlottak szét, mert midőn a kigyóként hajló Mazarin, bárhol moolyogva mint a huga egy hiu álmát, hogy felfedezte a király előtt, puhatolni óhajtván annak a véleményét, attól is büszkén, megvetőleg hangzó elutasítást kapott:

— Ha fia molyaljas ságra képes volna felázítani a Franciaországot s én a királytestvérevel magam állanék a záradókele...

De nemsokára még jobban hanyatlóra fordult a királyi kegyenelő napja, amikor egyidejűleg megegyezés nagy próbát állott ki a Mazarin bibornok féltelen becsvágya is...

A fegyverszünet meg lett kötve s a bibornok és de Haro spanyol miniszter között de előbb már don Juan d' Ausuria kézbe jöttével, ki szintén megfordult Párisban komoly megbeszélés tárgyává tétetett az infanszó és Lajos közötti házasság... Ekkor a bibornokot elutazása előtt figyelmeztette Anna hogy mennyire illetlen az ilyen leánykére s mikor a völgegyen jelölt meg otthon a szeretőjével éli világát... aki belatván ezt, hűgát szigorú rendelettel száműzte az udvarból és valamint minden helyről ahol csak a király megjelen...

A szenvedélyes Lajos most már magára jött a lothafel a bibornok előtt a bibornok unoka huzának a házas-ságot de Mazarin hajlíthatatlan maradt és Mancini kisasszonynak el kellett BroUAGE b a száműzetési helyére utazni.

A király végül sirva zokogva egyezett bele hogy kedvesétől elszakítsák...

— Önsir? Hisz ön itt az ur, mondta a megtört királynak a bukott kegyenelő midőn az könnyezve zokogva emelt be az uti hintóba...

Majd a király szórakozás végett sziatén elutazott Chantilli be ahonnet egy közös hívük segítségével egy bizonyos előkelő gróf utjan még a száműzetésben is levelzett kedvesével mignem a levelezést is elárulta valaki ér a meghitt gróf száműzve lett az udvarból megszakadva így a király és kedves között minden összekötő kapocs...

A Fontainebleau-i rózsalugasok árván maradtak, Venus asszony merően fehér szobra hiányában kezeivel takargatta el szemérmétesen a szeméit... A ki Cupidó teigéből is kitorpte valam ügyetlen kerü szolga nyila

megröntötte a szerepváltozás, mely M o l n á r Rózi rosszullete folytán következett be s az ő szerepét S z a b ó Irmának, az utóbbit pedig K o m j á t h y n é n a k juttatta kezébe.

Bizonyára ez a körülmény okozta a darabnak oly rendkívüli mértékben történt megrövidítését is, a mely sokszor egészen az értelmetlenségig, de mindig éppen a színi hatás csökkenését előidézőleg boszantó volt. Így pl. sajnosan nélkülöztünk Göndör Sándor és Finum Rózi dalai közül sokat, a melyeket a F a l u r o s s z á b a n nagyon is megszoktunk, sőt — szerintünk Göndör Sándornak az első felvonásban a kapufélfára hajolva éneklendő »M e g é r e m m é g a z t a z i d ő t.« kezdetű dala valamint Feledi Gáspárnak beszélgetése Rózsival, — melyben arra ösztönzi, hogy vesse magát Sándor után: egyenesen olyan mulasztás melyek a legelősebb megrovást érdemelnék más körülmények között.

Az előadás általában vontatott, kedvtelen volt s előre vetette a játék alatt kiragasztott czédulák árnyékát, melyek e hét műsorában még két teljes darabváltást jeleznek.

A rendezés sem felelt meg minden tekintetben azoknak az igényeknek, amelyeket K o m j á t h y társulata eddigi szereplésével — oly nagy örömeinkre — a közönségben felkeltett. A harmadik felvonásbeli ér-hid ugy volt felállítva, hogy az alatta »folyó« patak teljesen egybe »folyt« azzal a földnek nevezett deszkával amelyen Göndör Sándor a falujától bucsuzott, amennyiben a hid a függönyvel párhuzamosan futott, a helyett hogy legalább is ferdén, vagy épen keresztben lett

Susogtak a zöld lombok a hárs illatos finom metszesü levelei . . .

Lassan, lassan vigesztalódott a király, ki kelvessel M a n c i n i kisasszonnyal még csak egyszer s akkor találkozott, midőn a beke mekötesére s a koronás menyasszony után az udvar a spanyolhatárokra utazott . . . Bordeaux'n is keresztül kellett menni melynek közelében volt B r o n u a g e a száműzetési helye . . .

A király — idai elérvén — minden áron találkozni akart még egyszer volt kedvesével s királyasszony anyja nem merete visszatartani . . .

Cognac-ban találkozott a két szerető. N a g y o n é r z e k e n y v o l t a t a l k o z á s, de minden következmény nélkül maradt, írta Madame de Motteville e napon naplókönyvébe, mert Lajos tovább utazott szép menyasszonya után . . . Mademoiselle Mancini visszatért a magányba, szomorú száműzetésbe s a regény ezzel b e l e t t f e j e z v e . . .

Sugtak, búgtak a hársfa lombok, de Fontainebleauban nem sokáig maradt árván, üresen az illatos rózsák, a felsőtét jázminlugas . . .

A n a p k i r á l y k a r j á n m é g s o k f i a t a l e á n y a s s z o n y k a b e b e s e t á l g a t o t t a z o k b a . . . Szókék, barnák egyaránt hamvas szép fehér rózsák, mert a király még csak e z u t á n kezdette meg a legérdekesebb regényeit . . .

Sugtak búgtak a hársfalombok közül . . . A hány virág, anyi regény . . . M a n c i n i k i s a s s z o n y t e l f e l e j e t t é k . . .

volna előtte. Volna még egyéb is, de talán itt elég lesz a kifogásból, mert még sok van hátra.

Göndör Sándort B é k é s s y Gyula, a társulat szép hangú és alaku tenoristája játszotta, — az eddigi szerepeiben elertnél sokkal kisebb sikerrel. Ha valakire, ugy reá áll különösen az, a mit fennebb a tarsulatról a l t a l á n o s s a g b a n mondottunk. Szép hangja tegnap is megtette hatását, de egyáltalán nem tudta beletalálni magát a szerelmi bánatában neki busult, korcsmaczegérnek állott és falu rosszává lett parasztleány szerepébe. Az elegáns márkik és hercegek kitűnő személyesítője nem tud mozogni a felső borsodi magyar falu göröngyös talaján. Sőt még a beszédjét sem tudta eltalálni az oltani népnek, mert a debreczeni tájszólás ott nincs divatban; ha már megszokták, miért nyomtatják ki a szinlapra, hogy a darab felső Borsodban játszik? Ez különben minden szereplőre áll. Békéssy, a II. felvonásbeli szerepét teljesen elrontotta míg a III ban, hol inkább a finomabb érzések a tulnyomók, már sokkal jobb volt.

K á l l a y Lujza (Finum Rózi) sok jó igyekezettel játszott, szép hangjával tapsokat is aratott azonban Finum Rózinak nagyon is finom volt.

B a r t h a (Feledi Gáspár) szintén nem elégitett ki minden tekintetben, kitöréseiben még inkább megfelelt, azonban a gögös falusi bíró karakterét nem bírta eltalálni.

A véletlen szereplők: K o m j á t h y n é (Batki Tercsi) és a kit először kell vala emitenünk, — S z a b ó Irma (Feledi Boris) jól megállták helyüket. Komjáthyné, azt hisszük, nem igényli, hogy véletlen szerepéről bővebben is megemlékezzünk, elég, ha pár szóval m e g d i c s é r j ü k, azonban azt már kötelességünknek tartjuk, hogy S z a b ó Irma alakításáról a legnagyobb dicséret és biztatás hangján emlékezzünk meg. Harmadik felvonásbeli nagy jelenete Sándorral oly fényesen sikerült, hogy a közönség szünni nem akaró tapsokkal jutalmazta a függöny legördülése után.

P ü s p ö k y Gonosz Pista szerepében a régi jó volt s mondhatjuk, hogy az ő alakítása adta meg az előadásnak a magyar népeleti jelleget egyedül.

A kisebb szerepeket B e n e d e k (Lajos), R u b o s valamint Follinuszné, B e n e d e k n é s L o c s a r e k n é elég, jól adták, míg a cigányok szerepében Vágó és B e c z k ö y keltettek pár derült percet.

Fejő.

A meggyalázot Shakspere. M á s k é n t nem nevezhetjük azt a két levelet, amely a D. E. tegnapi számában megjelent s amelyek maguknak követeltek a »C s a k p á r o s a n« érdekében szinlapilag hirs detett, — »k ö z k i v á n a t« dicsőségét. E sorok írója nem kíván egyelőre kiterjeszkedni az ez ügyben ki felelt vitarak mivel ezt a hirhedi darabot még nem látta, azonban fel kell emelnie szavát a hirlapírás nevében az ellen, hogy egy lap kiadja a szerkesztő-ségi részében (s épen az, amely a kettős helyzetet annyira hang ulyozza) olyan levelet, a mely az O t h e l ó t produkciónak nevezi, mely csak p r o f e s s z o r o k n a k és kritikusoknak való s a melyet a közönség

csak muszályból vesz be, de amelynek írója szerint a C s a k p á r o s a n élvezetet nyújt. Bizony nagy nagy eltévelyedése ez az elmének . . . Ennyit addig is, míg az a megkövetelt darab újra szinrekerül a D. E. jövőtábol.

Táviratok.

Az osztrák képviselőház felosztása.

Budapest, 1896. nov. 24. (A »Debr.« ered. táv.) B é c s b ő l jelentik: Deczember elején, valószínűleg már másodikán a plenumban meg kezdik a költségvetés tárgyalását és azt rövid megszakitással, mialatt való zínüleg az alsó ausztriai tartománygyűlés fog ülésezni — január közepéig folytatni fogják. Azután a Házat fel fogják osztlatni és elrendelik az nj választásokat.

A főrendiház elnökei.

Budapest, nov. 24. (A Debr. ered. táv.) A főrendiház elnökét és két elnökét az 1885. VII. törvényezikk 15. § értelmében minden országgyűlés tartamára a király nevezi ki a miniszterelnök előterjesztésére. Ez a kinevezés értesülésünk szerint a j ö v ő h é t e l s ő n a p j a i b a n fog a hivatalos lap után közzétételni. Szlavay József koronaőr értesülésünk szerint, megrongált egészségi állapotára való tekintettel, nem hajlandó többé az elnökséget elfogadni. A főrendiház háznagy hivatalában még nem tudják teljes bizonyossággal, hogy ki lesz az új elnök: S z a p á r y Gyula grófról és V a y Béla bárórol beszélnek. Minden valószínűség szerint S z a p á r y Gyula gróf elnök ké, V a y Béla báró és K á r o l y i Tibor gróf pedig a l e l n ö k k é fognak kineveztetni, K o r e l n ö k most már teljes bizonyossággal id. Z i c h y F e r e n c z gróf lesz.

Az orosz franczia szerződés.

Budapest, nov. 24. (A »Debr.« ered. táv.) A Paix azt az értesülést közli, hogy az orosz czár és Faure elnök közt Parisban aláírt szerződés szövegét legközelebb közli tezzik.

A néppárt a királyuál.

Budapest, nov. 24. (A »Debr.« ered. táv.) A néppárt monstre deputációt akart meneszteni a királyhoz. — A deputáció tagjai lettek volna mindazok, — a kik a választásoknál a néppárti jelöltek bizalmi férfiai gyanánt szerepeltek. A küldöttség tisztelgésének az lett a célja, hogy a királynak tudomására hozzák azokat a választási atrocitásokat, nem egy esetben hajmeresztő visszaéléseket, a melyeket a Bánffy kormány a néppárt ellen kifejtett néppárt vezető embereinek ez a terve meghiusult — mert mint értesülök — a király a monstre-küldöttséget n e m f o g a d j a.

Ujdonságok.

Városi közgyűlés.

Meghívás

a f. 1896 évi november hó 26-ik napján csütörtökön d. e. 9 órakor a városház nagy termében tartandó rendes bizottsági közgyűlésre.

Tárgyak:

1. Polgármesteri jelentés a f. 1896 évi szeptember és október hónapokról;

latságos epizódjai azért néha a krajczár vándorlásának is vannak.

Szertan beszél el nekünk egy ilyen epizódot.

A budapesti pályaudvarok egyikén történt. A táviróhivatásban két ur várakozott telegramja föladására. A kisasszony ráragasztotta már az elsőre a bélyegeket, csak fizetni kellett. A földadó előkötörje téli kabátja zsebéből a szükséges aprópénzt és bosszankodik, csak éppen egy krajczár hiányzott.

— Ezért én most tizest váltak? szól a táviratot földadó utas.

— Kérem, engedje meg, hogy ki-segitsem, szól a hata mögött álló ur, és mosolyogva nyújtotta át a hiányzó krajczárt.

— Köszönöm szépen, majd ha Karczagra jön, visszadom.

— Már biz én Karczagra nem megyek, szól szemrehányó hangon az első ur. Nem megyek abba a városba, a hol megtudtak buktatni Jókait.

— Nagyon sajnálom, felelt a krajczártalan, én bizony arról sem tehetek. És mosom a kezemet, nem tehetek róla, hogy éppen engemet választottak meg.

A krajczáros ur nagyot nézett, a krajczártalan pedig szó nélkül ment a tizest fölvaltani. Madarász Imre, volt Karczag város függetlenségi parti országgyűlési képviselője.

A krajczár, mint állami intézmény, kétségkívül nagyon meg volt elégedve, hogy megmaradhatott jóerzelmű kormányparti zsebbe.

*** Millenniumi emlék Biharon.** A bihari millenniumi emlék Men-Maróth egykori várában a kedvezőtlen idő dacára is már majd egészen kesken van a valószínű, hogy leleplezése még ez év folyamán megtörténik és pedig teljes ünnepélyességgel. Az emlék az ugynevezett Földvár közepén oly magas talapzaton van föllálítva, hogy az az országutra kilátszik. A körülötte e célra kisajátított mintegy 2 holdnyi terséget már a tavaszon rendezni és befaltani fogják. Úgy halljuk, hogy a minden hazafias dolgokért régi hírnevéhez méltán lelkesülő Biharvármegye 800 forinttal járult az emlék felállítására költséihez, — a többi pénzt e célra a derek bihariak lelkesedése gyűjtötte.

*** Az utcán.** Körülbelül hét éves fiúcska áll az utcasarokon és zokog keservesen. Sokan menek el mellette részvéttel, de egy öreg papnak feltűnik a síró gyermek.

— Miért sírsz fiúcskám?

— El-vesztettem a huszfillérest, amit az apám adott, hogy vegyek rajta kenyeret ebédre, szól a gyermek és még keservesebben sír.

Az öreg pap megvizsgálja egy tízfillérest nyom a kezébe, megismeri a gyereket, aki most már boldogan akar szaladni.

— Megállj fiam, kiált utána a pap, há hogy tudtad világos nappal elveszíteni a pénzt? Nem kerested?

— Nem, — ezöl a gyermek — mert ugy vesztettem el, hogy a házmester fiával játszotam — fejt vagy irás-t.

*** Villamos város.** E hónap 16-án 25 ágyú lövés jelentette Amerikának egy nagy jelentőségű villamosági vívmányának a megszületését. Hja a nagy demokrata államban ahol a fejedelmi újszülöttek tiszteletére nem ágyazhatnak kénytelenek magukat így kárpótolni. A huszonöt ünnepi ágyúlövés annak az öröme szól, hogy a Niagara vizes erejét először változtatták át villamos erővé. Ez a mesés terv, amely már évek óta egyik idealja a nagy nemzetnek, tehát sikerült s a Niagara-ból ma már 16,000 lóerő villamoságot szállítanak dróton az új világ ipari céljaira. A roppant víztömeg esetét három órási mésetű turbánának hajtására alkalmazták, melyek mindegyike egy-egy hatalmas dinamo-gépet hajt 5000—5000 lóerő villamoságot fejlesztve. Ezt a villamoságot úgy sikerült nagyobb veszteség nélkül a rendelkezési helyre vezetni, hogy néhány vastag sodrony helyett számos vékony sodrony szolgál vezetékekül. Az ilyen vezetés nagy feszültségű áramot közvetít (22000 voltos), melyet aztán transzformátorokon alakítanak át (400 voltos) kisebb feszültségű áramra. A villamos áramot Buffalo vá-

rosába vezették, ahol most újszólván mindenféle ipari erőre a villamoság szolgál. A gyári fűt, tűz, a várost ellepő gőz egészen megszünt s a villamoságot használják a gőz helyett. Amin Amerikából jelentik, a villamos ily óriási arányú erőművi felhasználása a Niagara közlül egész sereg új gyár felállítását vonja maga után úgy, hogy a Niagara erejének egy egész új város keletkezését lehet tulajdonítani. A nagy villamosági mű létesítői között egyike a kiválóknak, akinek a villamosági téren nem egy nagy horderejű felfedezést köszönhet a tudományos világ: a horvát születésű Tesla Miklós.

*** Megvert rendőrügynök.** Halász Mihály többszörösen büntett kocsmáros, kinek kocsmája nagy-uj utca 1575 sz. alatt van egyik rendőrügynökünket az elmult éjjel tükárosan helybenhagyta. A kocsmában ugyanis rendszeren csavargó nők szoktak mulatni és a rendőrügynök, ki ezt észrevette és oda ment hogy teleplezze a kocsmáros üzemelt, azért kapott ki. Az ügyet áttették a kir. ügyészséghez. Jó volna az ilyen üzleteket több figyelemmel kísérni a rendőrségnek, mert nem csak egy van ilyen.

*** Közigazgatási bizottságok és az iparfejlesztés.** A közigazgatási bizottságok évi jelentéseinek szerkesztése tárgyában legutóbb kiadott miniszteri-női rendelet óta a közigazgatási bizottságok állandóan foglalkoznak iparfejlesztés és munkásvédelmi ügyekkel is, miután a jelentési formula kérdőpontjai közé a jelenlegi kereskedelmi miniszter közbenjárására számos idevágó kérdőpont is felvett. A kereskedelmi miniszter, hogy a közigazgatási bizottságoknak ez ügyekben kezére járjon, legközelebb — mint értesülünk — körrendeletben utasította az összes kerületi iparfelügyelőket, hogy iparfejlesztési és gyarfelügyeleti körutjaik alkalmával a törvényhatósági székhelyeken a főispánokkal, a közigazgatási bizottságok elnökeivel, állandóan érintkezésbe lépjenek, velük kiküldetésük célját közöljék s figyelmüket az iparfejlesztés és munkásvédelem terén kívánatos teendőkre irányítsák. Ugyancsak körrendeletileg utasította az összes kereskedelmi- és iparkamarákat, hogy a törvényhatósági ipartanácsban üő tagjaikat a közigazgatási bizottság tagjainak szakszerű tájékoztatására saját érdekében hívják fel, mert így lehet jöges remény arra, hogy a közigazgatási bizottságok jelentéseibe felvett és az illetők érdekkörébe vágó panaszok és óhajok megokolt kormányintézkedésnek alapjául szolgálhatnak. E rendelet ma érkezett le a debreczeni keresk. és iparkamarához.

Különfélék.

Új találmányok.

Imitált nyakkendők. A nyári hőségben — tudjuk — minden felesleges czérnászál terhünkre válik. Hogy a nyakkendő is teher a kánikulában, azt legjobban mutatják a turisták, a kik azt a férfi divatcikkiket a kemény gallérral egyetemben mellőzni szokták. Pápai Henrik dr. budapesti orvos a jelzett szempontokból kiindulva olyan inget gondolt ki, a melyen van nyakkendő és még sincsen. Ezt pedig úgy oldja meg Pápai, hogy a tetszés szerinti anyagból készült ing mellrészébe beszöveti, hímzetti vagy szintartó festékkel rányomtatja a nyakkendőt és a ketté nyíló mellszegélyét hosszú nyakkendőknél a nyakkendő szél mentén végig ki. Ez által azt a benyomást nyerjük, mintha valódi nyakkendő csüngne alá mellünkön. E találmánynak jellemző részét képezi még az a körülmény, hogy az ingnek két részét összefoglaló díszesebb kiállítású gomb, nyakkendőknél is szolgál.

Közbenforgó hintaszéket, mely előre és hátra is billeg, talált fel Meszky Ernő lakatos mester. A talajonképeni szél forgócsap körül egy lába talpazaton nyugszik és egy ferdén elhelyezett zúgora támaszkodván, billeg előre és hátra a széken ülő egyén buktaleselési folytán. Ugyancsak a szákkal foroghatunk

körben a forgó csak körül, ha egyik lábunkkal a padlót rugdossuk. Amint állítják a jelzett szek birtokosai kétszer annyit esznek, mint azok a kik ilyen testező szerszám felett nem rendelkeznek.

Öllő szabályozható pengállása. Az öllőpengék jelenleg használatban levő összehapcsolási módja abban áll, hogy a két penge egy szegecsessel lesz egymással összekötve, mely körül fordulnak is, és melynek kopása folytán a pengék mind távolab esnek egymástól és ezzel az öllő elromlott. La Roche Ferencz budapesti lakos ezen bajon az által segít, hogy az öllőpengéket, kiválóan mint a mérnöki czirkalom van, köti össze és ez által el van érve az, hogy egy kis kulcs segítségével az öllőpengék tetzés szerint közlebb vihetők egymáshoz. Fodrász és szabó körökben bizonyára szívesen vesznek tudomást ez újításról.

Központi villamos óra szállodák számára. Megesik némelykor, hogy a szállodaj szemelezt akarva vagy nem akarva elkési az időt, melyben egy-egy megszállt vendég felébreztendő volt tovább utazás céljából. Perpatvar a dolognak a vége, meg az, hogy a vendég önkénytelenül egy nappal hosszabbra szabja a tartózkodást. Fűsch Ernő óraszedő kitalálta a módját, hogy kell kifogni a fundorlatos vendéglősökön. A kapus szobájában egy központi órát állít fel, melyből az egyes vendégszobákba sodronyvezeték megy az ott elhelyezett csengetyű működtetése céljából. Az óra egész, fél és negyed órákra állítható be kombinálva van a szobák számával, megfelelő számokkal úgy, hogy a mikor a mutató egy olyan szoba számába ért, a melyben a vendég felébreztendő, a villamos órán kontaktus segítségével működésbe hozatik, mi által a szobában levő csengetyű eddig működik, a míg a vendég azt ki nem kapcsolja.

Szállítható tégláégető kemence. A téglaművek paczi árát igen jelentékenyen befolyásolja az égető kemence és építési hely közötti nagy távosság, tehát rendkívül vívmánynak tekinthető a Stein Mor és Malý Lónrad budapesti lakosok által feltalált szállítható téglá égető kemence, mely vizen hajó alakban, vasúton kocsi alakban bárhova szállítható. A találmány két-két hajó vagy kerekre szerelt vasból készült kocsiszekrényből áll, melyek oldalfalai, fenekeli és föete tűzállótéglával vannak burkolva. A vasfal és tűzálló falazat között asbestből, hamuból vagy hasonló hővezető anyagból álló szigetelő réteg van elhelyezve, miáltal a tégláégetőre alkalmas műtárgyat nyelünk. A két kemence között ezekkel párhuzamosan menő és derékszögben a partra vezető füstelvezető csatorna van, a mely a parton álló szétszedhető kéménnyel van összekötésben. A hajó vagy kocsi kemence földelzetén a szükségképpen megfelelő számú fű ölyukak és csigdhajásra berendezett berakonyilások vannak, mely utóbbiakon át a nyers anyag be, az égetett pedig kiraktározatják. Szakadatlan működés céljából ezen ipari járművek közlekedési csövekkel vannak ellátva, melyeken keresztül a tűz egyik szekrényből a másikba és viszont vezethető át úgy, hogy a tűz ha az egyik szekrényben balról kezdjük meg az égetést, a hajó jobbra eső végéből a másik szekrény jobbra eső végén vezetjük be és ebben vissza ég balra a szekrény bal végéig, hol is a tűz ismét az első szekrény balra eső végébe vezetetik át és így tovább. A vizen levő tégláégetőnek a vasúton szállítandó felett az az előnye, hogy előbbinél a hőség az által, hogy a jármű a vizen van, nem oly nagy es e mellett a vizen való szállítás is olcsóbb.

Biztonsági kengyel ovasok számára. Nemesak a kocza-lovakon: alias „Sonntagsreiter”, hanem a nyalka hivatásszerű lovason is megesik, hogy ea ló egynehány bakugrása vagy ágaskodása folytán kipotyogjan a nyeregből és — ha lába a kengyelben megakad — a ló moza után vonszolja a szerencsétlent, miáltal az illetőnek testi épsége, sőt az élete is veszélyeztetve van. Hasonló baleset folytán mult ki nem rég Vilmos királyi herceg is. Ilyen a szerencsétlenségnek elejét veendő

már többféle önműködőleg nyíló kengyel-találtak fel, de egyiknek szerkezete sem volt annyira biztos és egyszerű, mint a Sicherman Lipót budapesti kovácsmester által szerkesztett kengyelébe a kengyel akként van szerkesztve, hogy ha a lovas leesik és a láka a kengyelbe megakad, ez önműködően kinyílik, mi által a lovas meghurcolása akadályozva van.

CSARNOK

A magyar nő a multban és a jövőben.

Irta és elmondta **Sándor József.**

Az Erdélyrészi Nőiparegyesületé kolozsvári Nőipariskolája ezredéves ünnepén. Kolozsvárt.

A Gondviselés intézkedése és a korszellem haladása szerint négy nagy korszakot ment keresztül eddig nemzetünk. Az első a honfoglalás és a vezérek kora; a második Szent-Istvánról a mohácsi vészig az egyház uralma; a harmadik a lelkiismereti és nemzeti szabadság küzdelme az erdélyi fejedelmek alatt; a negyedik II. József és illetve a francia forradalom korától, napjainkban, a politikai szabadság és társadalmi egyenlőség nagy célja felé halad. Víziváros harczok villámai közt ébredt fel először a nemzet, hogy aztán az egyház anyjai ölében tanulja első imáját és járását a gyermek, majd pedig ifjú gyanánt a vallásküzdő korszakába szerelemre gyuljon az égett; hogy most az emberiség örök jogaiért az érett kor verejtékes munkájával törjön előre.

A különböző korszakokon át mint a küzdelem feleresztett ott látjuk mindenütt a magyar nőt, a kit nálunk éppen ezért nem kell emánczipálni, mert kezdetől fogva méltó ő, hogy a cserkoszorúnak is részese legyen sőt a nemzet igazi disze, koronája.

A magyar nemzet történelme egy nővel veszi kezdetét. E mese ősanánk állomlátományban egy sas alájában szemléli a nemzetet, a mint merész szárnyakon a távol keletről fölszáll a magasba, s körültekintvén az ismert világon, isteni vezérlettel nyugotnak veszi röptét; majd keresztülengvén a Kárpátok sziklabérczén, végre lecsap a völgybe és elfoglalja ezt a szép hazát.

A látomásban való hit és az ég iránt való bizalom jele gyanánt kapta Álmos a nevet és Árpád volt az a sas, a ki nemzete élén a földre leszállt.

A honfoglalásban a magyar nő megosztotta a férfival a szerencse és a balsors küzdelmeit. Kisérte vészben és viharban. Az aggodat, gyermeket és betegét ott táplálta és ápolta a táborsekereken. Ujjaival készítette bizonyára a védő paizsra a kapcsoló és a honfoglaló nép előállítható ruha-szükségletét; fonta és sodorta, ha kell, az öldöklő nyílvér az erős zsinort. — Nem lévén mi egy pillanatig sem vad, csak bátor és vitéz nép: látom drága ősanýainkat mosolygó, szelíd arczaikkal, a mint taradva és munkálva a tábor körül, egyszersmind ott fobázkodnak a népért, a kikről Ipolyi Arnold bebizonyította „Magyar mitológiájában, hogy mindig az egy Isten imádói valának, és a kikről írva áll, hogy a mily nagyszerűek voltak a hadászat tudományában, ép oly jók és bölcsék a bekeletésben. Ez éppen tíka annak, hogy ily soká megtarthattuk hazánkat, — mert megvan írva, hogy Isten adja és éppen ezért mintegy örökség képpen tartósan csak a szeldek bírhatják a földet.“ (Zsolt. 30, 11 Mat. 5. 5.)

Kezdetől egynejük gyanánt, ily körülmények között, azt hiszem, könnyű volt a magyar sasnak — egynehány szétszáguldozás után, melyet inkább ereje teljében és az önvédelem biztosítása érdekében eszközölt — mihamarabb keresztény galambbá átváltoznia; a honfoglalás dörgő villámaiból a művelődés termékenyítő, áldásos esője önként kelekez-

hetett. Érintkezésbe jöve a legszelidebb vallás a keresztényiség formáival, Sarolta, Géza vezér neje, egy erdélyi nő nem csak urát nyerheti meg az Üdvözítő tanánsk: de fiában Szent-Istvánban oly királyt is nevelhet üemzetének, hogy maga az egyház feje mig önmagát csak apostolnak nevezheti, őt egyenesen apostolnak elismerni kénytelen. Feléges magyar anyja szeméből tanulja ez az irgalmas és igazságos nagy ember, hogy és hogyan kell az Alkotó példájára teremteni: szívvel és erővel, községeket és városokat alapítani, országot rendezni, nemzetet szervezni és fegyelmezni — egy jóra való, ép levendő népből.

Es Szent-István mellett, a mig templomokat és az akkori kor iskoláiként zárdákat, mindent várakkal ellátva, alapít; ott áll ismét Gizella, jámbor, jólelkű királyasszonyunk, ki bár idegen: de honi természethez alkalmazkodva, nagy alkotásaiban ihleti és vigasztalja a dicső királyt ő is kezével, egész házanépe és női udvara élén, maga szövöti és himezi a templomokhoz az arany terítőket, készíti a lobogókat, a diszes harczit mezt, a maig is meglevő apostoli királyi palástot, a szent koronával együtt állami letünk emeklenodiumát.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

nov. 23.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései akövetkezők

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	75	8.00	76	8.10
"	77	8.20	78	8.15
"	79	8.30	80	8.25
Tiszavidéki	75	8.15	76	8.20
"	77	8.30	78	8.25
"	79	8.35	80	8.35
Pesvidéki	75	8.10	76	8.15
"	77	8.20	78	8.25
"	79	8.20	80	8.30
Fehérmegyei	75	8.10	76	8.15
"	77	8.15	78	8.20
"	79	8.15	80	8.20
Bácskai	75	7.20	76	7.20
"	77	8.25	78	8.30
"	79	8.30	80	8.40
Észak magy	75	7.75	76	7.75
"	77	7.75	78	7.75
"	79	7.75	80	7.75

	Min. hekt. -ben	Ar kilógram.
Rozs elsőrendű	70-72	6.85
" másodrendű	—	6.75
Árpa takarmánynak	60-62	4.00
" égetni való	62-64	5.10
" serfőzdei	64-66	6.50
Zab	39-41	5.60
Tengeri búnsái	—	4.25
" más nemű	—	5.15
Repeze búnsági	—	10.25

Kőbányai sertés-piacz.

nov. 23.

Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként 400 kilon felüli súlyban) — krig. 2. Öreg közép (páronként 300-400 kilogram ulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 20 kgon felüli súlyban) 54-55 krig. 4. Fialat közép páronként 251-320 klg. — súlyban 54-55 krig. 5. Fialat könnyű páronként 250 kgr. terjedő súlyban 54-56 krig. Magyar szedett nehéz páronként 280 klg. felüli súlyban 52-53 kr. Közép páronként 220-240 klg. fejt súlyban 44-45 krig. Könnyű páronként 220 klg. terjedő súlyban 43-44 krig. III. Szerbia Nehéz páronként 260 klg. felüli súlyban 53¹/₂, 55 krig. Közép páronként 220-260 klg. terjedő súlyban 45-46 krig. Könnyű páronként 220 klg. terjedő súlyban 53¹/₂—54 krig.

Sertés létszám 1896. nov. 20-ik napján volt készletben 5832 drb. 1896. nov. hó 21-22-ik napján felhatott 838 drb. 1896. nov. 21-22-ik napján elszállított 506 db. 1896. évi nov. hó 23-ik napjára maradt készletben 6664 db. A hizott sertés üzletirányzata — élenk.

MUTATÓ TÁBLA

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6-7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnep napon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreceni kir. járásbírság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11-12 óráig

A Gőzery-egyesület „Othons“ a keresk akad. palotájában

Museum, a kollegiumban, nyitva van vasárnapoként d. e. 10-12-ig.

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn)
Csütörtökön) 11-12 óráig.
Kedden)
Szerdán) 9-11 óráig.
Pénteken)
Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap 2-5 óráig.
Vasárnap délelőtt 9-12 óráig

VASUTI MENETREND.

1896. október hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul.

Budapest-felé	gyorsvonat	reggel 8 ó. 15 p.
Budapest-Nagyvárad-felé	délután	12 ó. 36 p.
"	délután	3 ó. 48 p.
"	este	10 ó. 31 p.
P.-Ladány-Nagyvárad felé)	délután	3 ó. 48 p.
"	minden kedden déli	12 ó. p.
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 ó. 15 p.
Szatmár-M.-Sziget felé	délután	4 ó. 07 p.
Szatmár-M.-Sziget felé	este	8 ó. — p.
"	éjjel	3 ó. 05 p.
Csak Szatmárig	reggel	8 ó. 25 p.
Miskolcz-Kassa felé)	reggel	5 ó. 30 p.
Miskolcz-Kassa felé)	este	8 ó. 10 p.
Szerencs-S.-A.-U.-Kassa felé d. u.		4 ó. 02 p.
H.-BöszörményB.-Szt-M felé máv-ról	reggel	5 ó. 28 p.
"	vásártérről	5 ó. 51 p.
"	máv-ról	délután 3 ó. 57 p.
"	vásártérről	4 ó. 10 p.
F.-Abony felé máv-ról	reggel	4 ó. 42 p.
"	vásártérről	5 ó. — p.
Óhat-Köcs-Polgár felé máv-ról d. u.		4 ó. 12 p.
"	vásártérről d. u.	4 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé	8 ó. r. 35 p. és d. u.	4 ó. 17 p.

Debreczenbe érkezik.

Budapest-Nagyvárad felől	délután	3 ó. 47 p.
"	gyorsvonat	este 7 ó. 09 p.
N.-Várad-P.-Ladány	reggel	2 ó. 40 p.
"	reggel	5 ó. 12 p.
M.-Sziget-Szatmár felől	reggel	7 ó. 50 p.
"	délután	12 ó. 16 p.
"	este	10 ó. 16 p.
Csak P.-Ladányról	reggel	7 ó. 40 p.
Csak Szatmárról	este	6 ó. 58 p.
Kassa-Miskolcz felől)	reggel	8 ó. 37 p.
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli	12 ó. 21 p.
Kassa-Miskolcz felől)	este	7 ó. 50 p.
B-Sz-M-H.-Böször felől	vásártérről	reggel 8 ó. 09 p.
"	máv-ra	8 ó. 17 p.
"	vásártérről	este 6 ó. 40 p.
"	máv-ra	este 6 ó. 49 p.
F.-Abony felől	vásártérről	délután 5 ó. 23 p.
"	máv-ról	5 ó. 32 p.
Óhat-Köcs-Polgár	vásártérről	reggel 7 ó. 50 p.
"	m. á. v. hoz	8 ó. — p.
Derecske-Nagy-Léta felől r.	7 ó. 25 p. d. u.	3 ó. 18 p.

Budapestről-Debreczenbe indul:

az este 7 ó. 09 p. érk. Gyors-vonat d. u. 2 ó. 15 p. az éjjel 2 ó. 40 p. » Személy-vonat este 7 ó. 05 p. az » 2 ó. 40 » » sz. v. (Püspökladányig gy. v. átszállással) este 9 ó. 15 p.

Budapestre érkezik:

reggel 8 ó. 40 p.-kor ind. gy. v. délután 1 ó. 50 p. déli 12 ó. 36 » » sz. v. este 8 ó. 10 p. este 10 ó. 31 » » reggel 5 ó. 45 p.

1) P.-Ladánytól gyorsvonat.
2) Közvetlen kocsit Miskolczon át Budapestre.
3) Közvetlen kocsit Bprről Miskolczon át

Debreczeni városi színház.

Folyó szám. 61. Bérlet 47. szám.

Szerdán, 1896 évi november hó 25-én:

Az üdvöske.

Operette 3 felvonásban. Írták: A. Duru és H. Chenst.
Fordította Rákosi Jenő. Zenéjét szerette: Auds G.
Csütörtökön, 1896. november hó 26-án:

közkívánatra:

Csak párosan.

Francia bohózat, 3 felvonásban. Írta: Feydeau
Georget.

Dr. Koszorus István

orvos, sebész-, szülész-, szemész-, fogorvos
DEBRECZENBEN,

Kisvárad utca 2109. sz. Münch-féle ház
földszint,

fogad reggel 7^{1/2} órától kezdve
estig.

Minden

Csütörtökön és pénteken

szövet, selyem és velez

értékes maradékok eladása

Boros Testvérek

női divat-áruházában

Debreczen, Kossuth-utca 3 sz.

KÖHÖGÉS ELLEN

mell- és tüdőbetegnek részére.

Ezen szörp mell- és torokbajoknál, elnyalkasodás, rekedtség, idült hurut, inger és számarköhöges, nebez lélegzés, tüdővész, továbbá általános és gyomorgyengésnél legjobb sikerrel használtatik.

A mellszörp gyermekeknek is adható. Egy nagy üveg ára 80 kr., egy kis üveg 50 kr.

Kárpáti mellpasztillák.

Ezen pasztillák a magas Tátrán található gyógyfüvek és gyökerekből készülnek, szintén legjobb sikerrel használtatnak a fentebb felsorolt betegségeknek. Egy doboz ára 25 kr.

Kárpáti mellthea.

Egy nagy csomag 40 kr., egy kis csomag 20 kr. Szintén kitűnő sikerrel használtatik a fentebb felsorolt betegségeknek.

Valódi minőségben kapható a készítő **Molnár Lipót** gyógyszerésznél Kassán, Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszeriarában Tisza-Palota.

Finom

Rumok, teák, és teasütemények, halak, sajtok, datolya, malagaszőlő, mogyoró, pergett és sejtes méz, — boszniai, bányai és bordói szilva. Kitűnő asztali-, pecsénye-, esemege és gyógyborok. — Spanyol és francia esemege borok. Magyar és francia Pezsgők. — Magyar és francia Cognac és likörök. — Szerémi szilvórium, trencsényi borovicska. — Különböző szalon-cukorkák és csokoládé Dessertek, valamint Karácsonyi cikkek óriási választékban. Főzelékek, mint: szepességi és stokerai borsó és lencse, dió, lekvár, finom lengyel szárított gomba, stb. stb. kapható:

KONTSEK GÉZA
előbb **GASZNER KÁROLY,**
fűszer, csamege és borkereskedésében
Kossuth (Czepléd-utca).
Uj árjegyzéket kívánatra bérmentve.

A földmívelőkészség m. k. miniszterium felügyelete alatt a Magyar szőlő- és szőlőművelési Paloták borainak főraktára.

Egy nagy üveg Rum és egy csomag finom kínai tea 1 frt.

Magyar, direct behozatali, teák nagy raklára Debreczen és vidékre. Kéretlen csomagolás, direct behozatali.

Eszei világhírű szilvórium főzde Barthaolovich fia készletének kizárólagos főraktára.

Egy nagy üveg Rum és egy csomag finom kínai tea 1 frt.

Magyar, direct behozatali, teák nagy raklára Debreczen és vidékre. Kéretlen csomagolás, direct behozatali.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy egy nagyobb csőd-tömeg megvétele folytán

Fehér schiffon ingek reczés, sima, stikkelt, minden minőségben

Gallérok, kézelők, nyakkendők, keztük, harisnyák, esernyők.

Sétabotok, valódi angol kalapok.

Uti bőröndök, alsó ruházatok (valódi Jager).

Férfi és gyermek sapkák.

Illatszerek, fogpépek, fog, köröm, hajkefék, fésűk, bőrárúk

Szivar és pénztárczák,

angol uti takarók

és ezenkívül több fel nem sorolt cikkek

mélyen leszállított áron kaphatók

Ifj. Kovács S.

Kossuth utca, Első Takarékpénztár épület.

1315—1896. v. k. sz.

Arverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak 23380—1896. P. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Dr. Bakonyi Samu ügyvéd részére Kulesar Antal debreczeni lakostól 60 frt 50 kr tőke, ennek 1896. évi május hó 13. napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 33 frt 41 kr. perköltség erejéig 1895 évi szeptember hó 4-6-ai bíróság lefoglalt és 765 frt 95 kr-ra becsült házbitorok, bádigos árúk és üzleti felszerelvényekből álló ingóságok **1896. évi november hó 26-án d. e. 9 órakor** kezdetét veendő és az Egyháztér, 345 sz. házban Somossy József 90 frt tőke követelése és járuléki kielégítése végett is, egyidejűleg megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Debreczen, 1896. évi nov. hó 9-én.

Török Péter,
bir. kiküldött.